

การศึกษากรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล
ตามแนวคิดความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา
A STUDY OF ACADEMIC MANAGEMENT OF KINDERGARTEN SCHOOLS
BASED ON PRIMARY SCHOOL READINESS CONCEPTUAL FRAMEWORKS

นางสาวชนิษฐา จำเนียรสุข *

Chanitta Jumniensuk

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาพิมพ์ อุสาโห **

Asst. Prof. Chayapim Usaho, Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเอกสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากรอบแนวคิด 2 กรอบแนวคิด ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล และ 2) ความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา ซึ่งศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล และ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา รวมจำนวน 8 ฉบับ โดยใช้แบบวิเคราะห์เนื้อหา ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และ การวิเคราะห์ค่าความถี่

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ กรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล และ กรอบแนวคิดความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา โดยส่วนที่ 1 พบว่า กรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล ประกอบด้วย 4 ขอบข่ายงาน ได้แก่ 1.1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 1.2) การจัดประสบการณ์ 1.3) การจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 1.4) การประเมินพัฒนาการ และ ส่วนที่ 2 พบว่า กรอบแนวคิดความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 2.1) ความพร้อมของผู้เรียน 2.2) ความพร้อมของโรงเรียน และ 2.3) ความพร้อมของครอบครัว

จากผลการวิจัย พบว่า 1) กรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล ประกอบด้วย 4 ขอบข่ายงาน นั้นอาจเป็นเพราะการบริหารงานวิชาการทั้ง 4 ขอบข่ายงานนี้เป็นงานที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษาโดยตรง และ 2) กรอบแนวคิดความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบนั้นอาจเป็นเพราะการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กปฐมวัยจะต้องอาศัยความร่วมมือจากเด็ก ครู และ พ่อแม่-ผู้ปกครอง

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*Graduate Student of Educational Administration Division, Department of Educational Policy Management, and Leadership,
Faculty of Education, Chulalongkorn University
E-mail Address: jchanitta@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**Lecturer of Educational Administration Division, Department of Educational Policy Management, and Leadership,
Faculty of Education, Chulalongkorn University
E-mail Address: chayapim.u@chula.ac.th

Abstract

The study was a documentary-based research. The purposes of this research were to study the conceptual framework of 1) the academic management of Kindergarten schools; and 2) primary school readiness. Data were documentation from eight studies related to the academic management of Kindergarten schools and primary school readiness which used content analysis and frequency distribution.

The findings are as follows: 1) the conceptual framework of the academic management of Kindergarten school consists of: 1.1) curriculum development, 1.2) learning experiences, 1.3) Learning Environment, and 1.4) developmental assessment and evaluation; 2) the conceptual framework of primary school readiness consists of: 2.1) ready children, 2.2) a ready school, and 2.3) ready families.

The discussion covered the following: 1) the conceptual framework of the academic management of Kindergarten schools consists of four works because they are based on primary school readiness principles, and 2) the conceptual framework of primary school readiness consists of three domains because preparing children for primary school depends on cooperation from children, teachers, and families.

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ / โรงเรียนอนุบาล / ความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา

KEYWORDS: ACADEMIC MANAGEMENT / KINDERGARTEN SCHOOLS / PRIMARY SCHOOL READINESS

บทนำ

การจัดการศึกษาปฐมวัยถือเป็นช่วงเวลาของการส่งเสริมพัฒนาการที่สำคัญ เพราะช่วงปฐมวัยเป็นช่วงของหน้าต่างแห่งโอกาส (Windows of opportunity) หรือที่ Maria Montessori เรียกว่าช่วงเวลาที่ยืดหยุ่น (Sensitive periods) ซึ่งหมายถึงช่วงวัยที่เกิดผลทางพัฒนาการจากการส่งเสริมได้อย่างก้าวกระโดด (Guttek, 2004) และ แม้แต่ Heckman (2006) นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบลปี 2543 ยังได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการลงทุนในเด็กปฐมวัยว่าจะได้ผลตอบแทนมากกว่าการลงทุนในช่วงวัยที่สูงขึ้น ด้วยเหตุนี้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และสถานศึกษา จึงเร่งให้เด็กอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณเป็น ถูกบังคับให้ท่องจำ และทำสิ่งต่าง ๆ เกินวัยด้วยความคาดหวังให้เป็นเด็กเก่ง ละเลยการส่งเสริมพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวม จึงพบว่าในทางปฏิบัตินั้นคลาดเคลื่อนจากหลักการส่งเสริมพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก โดยการจัดการศึกษาให้เด็กดังกล่าวนั้นเป็นการมุ่งหวังให้เด็กสามารถสอบแข่งขันเข้าโรงเรียนประถมศึกษาที่มีชื่อเสียงได้ และมากไปกว่านั้นยังพบว่ามีภาวการณ์นำวิธีการสอนและเนื้อหาตามหลักสูตรประถมศึกษามาใช้ในการสอนในระดับอนุบาล แทนที่เด็กจะเก่ง และมีพัฒนาการสูงเกินวัย แต่กลับส่งผลทำให้เด็กประสบปัญหาพัฒนาการที่ล่าช้า เพราะเด็กต้องรับกับความกดดันที่ต้องเรียนรู้เร็วเกินกว่าวุฒิภาวะของตน เด็กจะมีความเครียดสูง ส่งผลต่อพัฒนาการด้านอารมณ์ สังคม โดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้เด็กยังอาจจะมีพฤติกรรมต่อต้านการเรียน ซึ่งส่งผลเสียต่อการเรียนและทักษะการใช้ชีวิตในอนาคต (สมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย, 2560)

การเร่งให้เด็กอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณเป็น เป็นการมุ่งส่งเสริมเพียงส่วนหนึ่งของพัฒนาการด้านสติปัญญาเท่านั้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขึ้น โดยมุ่งเน้นการจัดการศึกษาเป็นองค์รวม ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อม ตามพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ด้วยเหตุนี้ เด็กปฐมวัยจึงขาดความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา โดยเด็กที่ขาดความพร้อมจะต้องเผชิญกับความยากลำบากในการปรับตัวเมื่อเข้าศึกษาต่อในระดับ

ประถมศึกษา เพราะเด็กขาดวุฒิภาวะและไม่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่างสมวัยเนื่องจากถูกละเลยในการส่งเสริมจากโรงเรียนอนุบาลซึ่งเป็นช่วงหน้าต่างแห่งโอกาสในการส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็ก นอกจากนี้เด็กปฐมวัยจะต้องเผชิญกับการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในระดับปฐมวัยนั้นเด็กเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมประจำวันโดยมีความยืดหยุ่นตามลักษณะเนื้อหาที่จะได้รับการจัดประสบการณ์ในแต่ละวัน และมีรูปแบบการจัดประสบการณ์ในลักษณะของการเรียนปนเล่น ซึ่งแตกต่างจากระดับประถมศึกษาที่เน้นการจัดการเรียนการสอนเป็นรายวิชา มุ่งเน้นให้นักเรียนอ่านออก-เขียนได้ และกิจกรรมในลักษณะของการเรียนปนเล่นก็ลดน้อยลงจนแทบจะไม่มี ด้วยเหตุนี้เองความพร้อมของเด็กจึงเป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยทำให้เด็กเรียนรู้และปรับตัวเพื่อให้สามารถก้าวผ่านความแตกต่างของระบบการศึกษาในระดับอนุบาลและประถมศึกษาไปได้อย่างราบรื่น (ยศวีร์ สายฟ้า, 2557)

เด็กปฐมวัยที่เข้าโรงเรียนประถมศึกษาด้วยความพร้อมที่จะเรียนรู้มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในโรงเรียนและบรรลุการเรียนรู้ เนื่องจากการเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จได้จะต้องอาศัยทักษะที่ติดตัวมาในระดับอนุบาลประกอบกับการเรียนรู้วิชาใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ทางวิชาการ การเรียนรู้ในด้านการอ่านออกเขียนได้ การเรียนรู้ด้านการคิดคำนวณ ด้วยเหตุที่ว่าเด็กมีความพร้อมทางพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และโดยเฉพาะการให้ความสนใจในสิ่งที่กำลังเรียนรู้อยู่ ดังนั้นการเตรียมความพร้อมสำหรับโรงเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ทางการเรียนในระดับประถมศึกษาของเด็กต่อไปในอนาคต (UNICEF, 2012b)

นอกจากหลักการจัดประสบการณ์ของระดับอนุบาลที่มีความแตกต่างไปจากการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษานั้นยังมีความแตกต่างของสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกโรงเรียนโดยเฉพาะโรงเรียนระดับอนุบาล กับโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในต่างโรงเรียนนั้นจะมีความแตกต่างกันอย่างมากของสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็น สถานที่ สภาพภายในห้องเรียน ครู เพื่อน บุคลากรภายในโรงเรียน ชุมชนและสถานที่โดยรอบโรงเรียน ซึ่งส่งผลทำให้เด็กเกิดความกังวลใจกับสภาพแวดล้อมใหม่ (ปณัฐธรณ์ จารุชัยนิวัฒน์, 2560)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงศึกษากรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลตามแนวคิดความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากรอบแนวคิด 2 กรอบแนวคิด ประกอบด้วย 1) การบริหารงานวิชาการ และ 2) ความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความเรื่อง การศึกษากรอบแนวคิดการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลตามแนวคิดความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา ซึ่งในที่นี้จะนำเสนอในส่วนของการศึกษากรอบแนวคิดฯ ซึ่งเป็นการวิจัยเอกสาร (Document research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล และความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา ดังนี้

- 1) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล

1.1) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล (กฎกระทรวง, 2550; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2544; อุทัย บุญประเสริฐ, 2540)

1.2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

1.3) การจัดประสบการณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560; จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ และคณะ, 2554)

1.4) การจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ (จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ และคณะ, 2554)

1.5) การประเมินพัฒนาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560; ศศิลักษณ์ ขยันกิจ และบุษบง ตันติวงศ์, 2559)

2) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา

2.1) ความพร้อมของผู้เรียน (UNICEF, 2012b)

2.2) ความพร้อมของโรงเรียน (UNICEF, 2012a)

2.3) ความพร้อมของครอบครัว (UNICEF, 2012b)

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาข้อมูล ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมีแบบวิเคราะห์เนื้อหา 2 แบบ ได้แก่

1) แบบวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการ

2) แบบวิเคราะห์ความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) โดยเลือกใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษากรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลตามแนวคิดความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา มีผลการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล มีผลการวิจัยดังนี้

แนวคิดการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล

กรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล ได้มาจากการสังเคราะห์แนวคิดการบริหารงานวิชาการจากหน่วยงานและนักวิชาการจำนวน 4 แห่ง ดังตาราง 1

ตาราง 1

วิเคราะห์กรอบแนวคิดขอช่วยการบริหารงานวิชาการ

ขอช่วยการบริหารงานวิชาการ	หน่วยงาน		นักวิชาการ		
	กฎกระทรวง (2550)	สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2552)	อรรถ บุญประเสริฐ (2540)	ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544)	ความถี่
1) การพัฒนาหลักสูตร	✓	✓	✓	✓	4
1.1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น	✓	-	-	-	1
1.2) การวางแผนด้านวิชาการ	✓	-	-	✓	2
1.3) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	✓	✓	✓	-	3
2) การจัดการเรียนการสอน	✓	✓	✓	✓	4
2.1) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	✓	-	✓	✓	3
2.2) การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน	✓	✓	✓	-	3
3) การวัด ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการ เรียน	✓	✓	✓	✓	4
4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	✓	✓	-	-	2
5) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	4
6) การนิเทศการศึกษา	✓	✓	✓	-	3
7) การแนะแนว	✓	✓	-	-	2
8) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพในและมาตรฐาน การศึกษา	✓	✓	-	-	2
9) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ	✓	✓	-	-	2
10) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาและองค์กรอื่น	✓	✓	-	-	2
11) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	✓	✓	-	-	2
12) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้าน วิชาการของสถานศึกษา	✓	-	-	-	1
13) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ใน สถานศึกษา	✓	-	-	-	1
14) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	✓	✓	-	-	2
15) กิจกรรมนักเรียน และการบริหารกิจกรรมนักเรียน	-	-	✓	-	1

จากตารางสามารถสรุปแนวคิดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการได้ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และ 4) การวัด ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และผู้วิจัยได้ปรับการใช้ภาษาจากนักวิชาการและหน่วยงานทั้ง 4 แหล่งให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ดังนั้นจากการศึกษาเอกสารจึงสามารถสรุปได้ว่าขอบข่ายงานบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาลประกอบไปด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การจัดประสบการณ์ 3) การจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 4) การประเมินพัฒนาการ

แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารของ กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ซึ่งได้ระบุไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา คือ การจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยโดยสถานศึกษาต้องเชื่อมโยงมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปสู่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และสะท้อนให้เห็นหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

2) การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ควรดำเนินการดังนี้

2.1) ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ

2.2) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนดข้อมูลภายในหลักสูตร

3) การประเมินหลักสูตรของสถานศึกษาปฐมวัย แบ่งออกเป็นประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลังการใช้หลักสูตร

แนวคิดการจัดประสบการณ์ ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารของ กระทรวงศึกษาธิการ (2560) และ จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ และคณะ (2554) ดังตาราง 2

ตาราง 2

การจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย

การจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย	หน่วยงาน	นักวิชาการ	ความถี่ (f)
	กระทรวงศึกษาธิการ (2560)	จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ และคณะ (2554)	
1) จัดประสบการณ์ตามพัฒนาการผู้เรียนรายบุคคล	✓	✓	2
2) ให้เด็กได้ลงมือกระทำ ด้วยการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า	✓	-	1
3) บูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้	✓	-	1
4) ให้เด็กเป็นผู้ริเริ่ม วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิด	✓	-	1
5) จัดบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้	✓	✓	2
6) ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทแวดล้อม	✓	-	1
7) ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน	✓	-	1
8) จัดสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล	✓	-	1
9) ให้พ่อแม่-ผู้ปกครอง และชุมชน ได้มีส่วนร่วม	✓	-	1
10) ต้องจัดให้สอดคล้องกับธรรมชาติของสมองมนุษย์	-	✓	1

ตาราง 3 (ต่อ)

การจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย

การจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย	หน่วยงาน	นักวิชาการ	ความถี่ (f)
	กระทรวงศึกษาธิการ (2560)	จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ และ คณะ (2554)	
11) ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม	-	✓	1
12) เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจเพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ	-	✓	1
13) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดรูปแบบในการเรียนรู้และทำ ความเข้าใจด้วยตนเอง	-	✓	1
14) มีทั้งการเรียนรู้ที่เป็นภาพรวมและที่เป็นส่วนย่อย	-	✓	1
15) ต้องใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ในทุกแง่มุม	-	✓	1
16) เอื้อให้ผู้เรียนได้ต่อเติมประสบการณ์	-	✓	1
17) ต้องทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน	-	✓	1
18) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	-	✓	1

จากตาราง 2 สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดประสบการณ์ตามพัฒนาการผู้เรียนรายบุคคล และ 2) การจัดบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้

แนวคิดการจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารของ จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ และ คณะ (2554) ซึ่งเสนอแนวคิดการจัดสภาพแวดล้อม และสื่อการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ว่า การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน และ 2) การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ประกอบด้วย การจัดเนื้อที่ การจัดบริเวณ และ การจัดสนาม

2) การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ประกอบด้วย การจัดมุมประสบการณ์ และ การจัดสื่อส่งเสริมพัฒนาการ

แนวคิดการประเมินพัฒนาการ ได้มาจากการวิเคราะห์เอกสารของ กระทรวงศึกษาธิการ (2560) และ ศศิลักษณ์ ขยันกิจ และ บุซบง ตันติวงศ์ (2559) ดังตาราง 3

ตาราง 4

องค์ประกอบของการประเมินพัฒนาการ

องค์ประกอบของการประเมินพัฒนาการ	หน่วยงาน	นักวิชาการ	ความถี่ (F)
	กระทรวงศึกษาธิการ (2560)	ศศิลักษณ์ ขยันกิจ และ บุซบง ตันติวงศ์ (2559)	
1) การวางแผน	✓	✓	2
1.1) การวางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ	✓	-	1
1.2) การวางแผน	-	✓	1
2) การประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน	✓	-	1
3) การประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล เป็นประจำอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี	✓	-	1

ตาราง 5

องค์ประกอบของการประเมินพัฒนาการ

องค์ประกอบการพัฒนาการ	หน่วยงาน	นักวิชาการ	ความถี่ (F)
	กระทรวงศึกษาธิการ (2560)	ศสลิขณณ์ ขันกิจ และ บุชบง ต้นตึงค์ (2559)	
4) การประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวัน ด้วยเครื่องมือ และวิธีการที่หลากหลาย และไม่ใช้แบบทดสอบ	✓	-	1
5) การจัดเก็บข้อมูลและประเมินพัฒนาการ	✓	✓	2
5.1) การจัดเก็บข้อมูลและประเมินพัฒนาการ	✓	-	1
5.2) การจัดระบบข้อมูล	-	✓	1
5.3) การแปลผลข้อมูล	-	✓	1
6) การนำผลการประเมินไปใช้	✓	✓	2

โดยสรุปแล้วการประเมินพัฒนาการ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดเก็บข้อมูลและประเมินพัฒนาการ และ 3) การนำผลการประเมินไปใช้

ตอนที่ 2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา มีผลการวิจัย ดังนี้

กรอบแนวคิดความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา (School readiness) ได้มาจากการศึกษาเอกสารของ UNICEF (2012b) ซึ่งกล่าวถึง 3 มิติของ ความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา (School readiness) ว่าประกอบไปด้วย 3 มิติ ดังนี้

1) ความพร้อมของผู้เรียน (Ready children) หมายถึง การที่เด็กมีทักษะพื้นฐาน และมีความรู้ในหลากหลายมิติ อันจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

- 1.1) พัฒนาการด้านร่างกายที่สมวัยและมีสุขภาพที่ดี
- 1.2) พัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม
- 1.3) พัฒนาการด้านความสามารถในการเรียนรู้
- 1.4) พัฒนาการด้านภาษา
- 1.5) พัฒนาการด้านความคิด ความเข้าใจ และความรู้ทั่วไป

2) ความพร้อมของโรงเรียน (Ready schools) หมายถึง ความของโรงเรียนอนุบาลที่ต้องเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยในการเข้าเรียนประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้ (UNICEF, 2012a)

- 2.1) ด้านการรับเด็กและครอบครัว
- 2.2) ด้านการเตรียมความพร้อมครู
- 2.3) ด้านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย
- 2.4) ด้านการตอบสนองต่อความสนใจของเด็ก
- 2.5) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ
- 2.6) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- 2.7) ด้านการจัดทรัพยากรที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้เชิงรุก
- 2.8) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน

3) ความพร้อมของครอบครัว (Ready families) หมายถึง การที่ครอบครัวเข้ามาเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งในการร่วมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมให้แก่เด็ก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้เด็กประสบความสำเร็จในโรงเรียน โดยความพร้อมของครอบครัวแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

3.1) การปฏิบัติของผู้ปกครอง

3.1.1) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็ก

3.1.2) ผู้ปกครองตอบสนองต่อการส่งเสริมพัฒนาเด็กตามวัย

3.2) ทักษะและความรู้ของผู้ปกครอง

3.2.1) ผู้ปกครองรู้ว่าเด็กควรได้เรียนรู้อะไรจากการเรียนในโรงเรียน

3.2.2) ผู้ปกครองมีเป้าหมายทางการศึกษาของบุตร-หลาน

อภิปรายผล

จากการศึกษากรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล และกรอบแนวคิดความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา พบว่า

1) กรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาล ประกอบด้วย 4 ขอบข่ายงาน ได้แก่ 1)การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2)การจัดประสบการณ์ 3)การจัดสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 4)การประเมินพัฒนาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารงานวิชาการทั้ง 4 ขอบข่ายงานนี้เป็นงานที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษาของผู้เรียนระดับปฐมวัยโดยตรง และถือเป็น 4 งานหลักที่หน่วยงาน และนักวิชาการหลายท่านกล่าวไว้เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับ วิเชียร ยอดจักร (2555) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนระดับ อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2)ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3)ด้านสื่อการเรียนการสอน และ 4)ด้านการวัดผลและประเมินผล อีกทั้งสอดคล้องกับ ชนัญญา ประสิทธิ์พงศ์ และ ชญาพิมพ์ อุสาโห (2559) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนวิริยาลัย จังหวัด กาญจนบุรี โดยศึกษากับผู้บริหาร และครูหัวหน้าสายชั้น อนุบาล 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้กล่าวไว้ว่า งานวิชาการ ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านหลักสูตรสถานศึกษา 2)ด้านการจัดการเรียนการสอน 3)ด้านการวัดและประเมินผล และ 4)ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2) กรอบแนวคิดความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา ประกอบไปด้วย 1)ความพร้อมของผู้เรียน 2)ความพร้อมของโรงเรียน และ 3)ความพร้อมของผู้ปกครอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเตรียมความพร้อมให้กับเด็กปฐมวัยจะต้องอาศัยความร่วมมือจาก ตัวเด็ก ครู และ พ่อแม่-ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก และส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีสภาพแวดล้อมทางนิเวศวิทยา (Bio-ecological Theory) ของ Bronfenbrenner (1979) กล่าวถึงการพัฒนาของมนุษย์ที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในลักษณะที่บุคคลนั้นรับรู้และมีความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของตนเอง เช่นความสามารถในการอ่านของเด็ก ขึ้นอยู่กับว่าเด็กได้รับการสอนอย่างไรจากบุคคลรอบตัวเขา ดังนั้นระบบนิเวศที่ใกล้ตัวเด็กจึงเป็นระบบที่สำคัญที่สุด เพราะส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กโดยตรง ซึ่งประกอบไปด้วย ตัวเด็ก และบุคคลโดยรอบตัวเด็ก ไม่ว่าจะเป็น ครู พ่อแม่-ผู้ปกครอง และ ครอบครัว อีกทั้งสอดคล้องกับ ยศวีร์ สายฟ้า (2557) ที่กล่าวว่า การปรับตัวของเด็กในช่วง

รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากอนุบาลสู่ประถมศึกษาจะเกิดขึ้นได้อย่างราบรื่น หากได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างเหมาะสมจาก พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เด็ก

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1) ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล มีกรอบแนวคิดในการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษาไปใช้เพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนสำหรับศึกษาต่อระดับประถมศึกษาในต่างโรงเรียนได้อย่างราบรื่น

1.2) ครูมีกรอบแนวคิดสำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวมให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา และช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงในระดับการศึกษาที่เปลี่ยนไปได้อย่างราบรื่น

1.3) ผู้ปกครองมีกรอบแนวคิดสำหรับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของบุตรหลานในระดับปฐมวัยให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลตามแนวคิดความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา

2.2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลตามแนวคิดความพร้อมในการเข้าเรียนประถมศึกษา

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. (2550, 16 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 124 ตอนที่ 24. หน้า 29-36.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. สืบค้นจาก

https://drive.google.com/file/d/15UOeMxOyTXbKw0NQkCieb0XY_HFR8ACD/view

จิระพันธุ์ พูลพัฒน์, สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา, อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, บุษบง ตันติวงศ์, วรวรรณ เหมชะญาติ, ศศิลักษณ์ ขยันกิจ, ... อุไรवास ปรีดีดิกล. (2554). *ปฐมวัย ชุดฝึกอบรมครู*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชนัญญา ประสิทธิ์พรพงศ์ และ ชญาพิมพ์ อูสาโห. (2559). การศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนวิจิตรศิลป์ จังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 11(4), 227-242.

ปณัฐชนน จารุชัยนิวัฒน์. (2560). การส่งเสริมความพร้อมทางการเรียน: รอยเชื่อมต่อที่ราบรื่นจากชั้นอนุบาลสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. *วารสารครุศาสตร์*, 45(2), 152-169.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ยศวีร์ สายฟ้า. (2557). รอยเชื่อมต่อการเรียนรู้ระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและประถมศึกษา: ก้าวที่สำคัญของเด็กประถมศึกษา. *วารสารครุศาสตร์*, 42(3), 143-159.

วิเชียร ยอดจักร์. (2555). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต). สืบค้นจาก
http://ir.swu.ac.th/xmlui/bitstream/handle/123456789/3526/Wichean_Y.pdf?sequence=1
 ศศิลักษณ์ ขยันกิจ และ บุชบง ตันติวงศ์. (2559). การประเมินอย่างไคร่ครวญต่อเด็กปฐมวัย แนวคิดและการ
 ปฏิบัติเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 สมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย. (2560). การส่งเสริมความสามารถทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย.
 กรุงเทพมหานคร: พลัสเพรส.
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู. สืบค้นจาก
<http://www.kuchinarai.ac.th/document/57/Job02.pdf>
 อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: เอส ดี เพรส.

ภาษาอังกฤษ

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. Cambridge, MA: Harvard
 university press.
 Gutek, G. L. (2004). *The Montessori method: the origins of an educational innovation: Including
 an abridged and annotated edition of Maria Montessori's The Montessori method*.
 Lanham, MD: Rowman & Littlefield Publishers.
 Heckman, J. J. (2006). Skill Formation and the Economics of Investing in Disadvantaged Children.
SCIENCE, 312, 1900-1902.
 UNICEF. (2012a). *School Readiness and transitions*. New York: UNICEF.
 UNICEF. (2012b). *School Readiness: A conceptual framework*. Retrieved from
[https://www.unicef.org/earlychildhood/files/Child2Child_ConceptualFramework_FINAL](https://www.unicef.org/earlychildhood/files/Child2Child_ConceptualFramework_FINAL(1).pdf)
 (1).pdf